

Merels eten mee aan tafel

Door J. H. Tutein Nolthenius

Al betreft het dan niets opzienbarends, misschien mag ik toch eens iets over onze makke *merels* vertellen? Indertijd heb ik op het terrasje achter ons huis met stukjes kaas een *merel* steeds dicht-ter naar mij toe gelokt. Onze kamer heeft een boven- en onderdeur naar dit terras. Daarom legde ik vervolgens stukjes kaas op de onderdeur, en toen ook die werden weggehaald, op de leuning van een stoel en tenslotte op de tafel.

Zo leerde onze *merel* om op de ontbijt-tafel te komen. Tenslotte werd de vogel zo vertrouwd, dat zij tijdens de maaltijden bescheiden hapjes van mijn bord wegpikte. Zij, want het was het wijfje, dat het eerst haar wantrouwen aflegde. Na enige tijd bracht zij echter haar man mee en tenslotte ook de jongen. Een paar *koolmeesjes* volgden het goede voorbeeld en kwamen ook op tafel, waar zij bij voorkeur in de kaas pikten. Ook zij brachten later hun jongen mee naar binnen. Deze *koolmeesjes* werden echter in de kamer wel wat lastig en komen nu niet meer binnen.

In onze kamer staat op de vensterbank steeds een bakje met zeer fijn gesneden kaas. Indertijd had ik op die vensterbank ook aquaria staan, waaruit de jonge *merels* vaak kwamen drinken. Soms kwam de oude *merel* met een bekvol pieren naar binnen. Hij deponeerde die dan in het voerbakje en vertrok met een bekvol kaas. (De pieren werden dankbaar geaccepteerd als voer voor de vissen!) In de sombere oorlogsjaren bezorgden de *merels* ons een heerlijke afleiding.

Die eerste *merel* was zo mak, dat als ik mij voor een raam van de bovenverdieping vertoonde en dat opende, zij ook daar naar binnen kwam.

Jonge *merels* leren steeds van hun ouders, bij ons binnen te komen. En zo komen nu al 21 jaar lang dagelijks *merels* bij ons aan tafel. Dat vergt in een koude winter wel wat extra brandstof en bezorgt ons wel eens koude voeten, maar dat hebben wij er graag voor over. De *merel* weet, door op een bepaalde manier voor het raam te gaan zitten,

heel goed duidelijk te maken, dat zij naar binnen wil. Wanneer ik dan de bovendeur open, zit zij al op de onderdeur als ik de deurknop nog in mijn hand heb.

Hoelang een *merel* leeft heb ik, helaas, niet kunnen vaststellen, doordat het heel moeilijk is de individuën met zekerheid van elkaar te onderscheiden. Wanneer de jongen volwassen zijn, verdwijnen die meestal, maar daarvan schijnt een enkele in het voorjaar terug te komen. Het ouderpaar blijft de hele winter door binnen komen. Eens hadden wij een bijzonder aardig en door haar vertrouwelijkheid goed te herkennen wijfje, maar dat is, tot ons grote verdriet, door de kat van de burens opgegeten. Er schuilt natuurlijk in het mak maken van dieren steeds een zeker gevaar. Ik geloof echter niet, dat onze makke *merels* ooit in andere huizen binnen komen. Ik heb zelfs de indruk, dat „onze” *merel* ons beiden wel herkent, want wanneer er iemand op bezoek is, is zij steeds minder rustig. De vrouwtjes worden steeds het vertrouwelijkst.

Dit jaar hebben wij een paartje, waarvan het vrouwtje het mannetje flink op de kop zit. Zij jaagt hem vaak van het voerbakje weg en als het mannetje alleen komt eten, is het grappig om te zien, zoals hij steeds door het raam naar buiten kijkt, om te zien of zijn vrouwtje in de buurt is. Het vrouwtje zelf is zó vertrouwelijk, dat mijn vrouw, terwijl de vogel op een kleine twee meter afstand van de tafel zit te eten, om die tafel heen kan lopen en daarop het tafellaken kan uitspreiden, zonder dat de vogel weg vliegt. Je voelt je altijd enigszins geveid, wanneer een dier je zo zijn vertrouwen schenkt. De mens heeft de dieren in het algemeen maar al te veel aanleiding gegeven, dat niet te doen.

Vaak hoor ik mijn vrouw in huis praten en bemerk, dat dit niet tegen mij, maar tegen de *merel* is bedoeld. Dit klinkt misschien wat sentimenteel, maar wij hebben de indruk, dat het horen van een bekende stem de *merel* op haar gemak stelt.

Soms ziet mijn vrouw de *merel* aan het eind van de tuin zitten. Wanneer zij dan de deur open maakt en haar roept, komt zij in een rechte lijn naar binnen vliegen (mits zij eetlust heeft!).

Door deze geregelde omgang met *merels* heb ik pas gemerkt, hoeveel verschillende geluiden deze kunnen maken. Soms zit een mannetje met zijn kop naar binnen gericht op de onderdeur te zingen. Het is ongelooflijk, zó sterk als die stem dan in de kamer klinkt. Eens zat een wijfje heel zacht op de deur te zingen. Komt zang door wijfjes meer voor?

In het najaar zie ik nu en dan, hoe een *merel*, alvorens uit zijn bakje te gaan eten, één of meer pitten uitspuwt. Ook hiervoor heb ik nog geen verklaring gevonden.

Wellicht zijn onze (alleen maar aangename) ervaringen ook voor anderen aanleiding, nog nauwere vriendschap met sommige vogels te sluiten.

Premie voor het schieten van houtduiven

Ter bestrijding van schade, veroorzaakt door *houtduiven* aan de landbouw, stelt het ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening ook dit jaar een premie beschikbaar voor het schieten van deze duiven. De regeling is ingegaan op 20 april 1958. De premie bedraagt 75 ct per volwassen geschoten *houtduif*. Voor uitkering komen in aanmerking de houders van een jachtakte en de houders van een vergunning ex art. 53 van de Jachtwet. Ook dit jaar zal de uitkering geschieden door de provinciale voedselcommissarissen.

Van iedere geschoten *houtduif* dienen te worden ingeleverd de twaalf grote staartveren, welke aan de onderzijde gekenmerkt worden door een brede lichte band. Bedoelde veren moeten worden uitgetrokken en per duif tot een bosje worden samengebonden. De premiereregeling geldt tot nadere aankondiging.

Examen controleur Vogelwet

Voor het in het begin van dit jaar gehouden examen voor Controleur Vogelwet zijn geslaagd de heren: W. J. Akkerman, Neptunusstraat 12, Haarlem; Th. Belterman, Jordensstraat 25, Haarlem; G. v. d. Berg, Kersenlaan 19, Schiedam; J. C. Borstlap, Pr. Margrietstr. 13, Castricum; Th. W. Detering, Gibraltarstr. 66 II, Amsterdam; H. V. C. L. Donleben, Nieuweg 328, Hilversum; H. Enklaar, Helsinkistraat 2, Oostburg; P. A. M. v. den Hoven, P. v. d. Doesstr. 58 hs, Amsterdam; J. W. Melius, Ijseldijk 344, Krimpen a/d IJssel; F. Moraal, Louise de Colignystraat 42 II, Amsterdam-W.; G. M. P. Sponselee, Zuiddijk 18, Vogelwaard; Ch. M. Steen, Barth. Diazstr. 4 I, Amsterdam-W.; C. J. Streefkerk, 2e Const. Huygensstr. 49 II, Amsterdam-W.; J. Sijbring, Gerard Doustr. 18, Hoogezand en Ds. J. Wieringa, Kerkbuurt 23, Westzaan.

Nieuwe boeken voor vogelvrienden

Bird-watcher's reference book

Lister heeft van dit boek méér gemaakt dan alleen een boek voor vogelliefhebbers. Het is een naslagwerk voor elke ernstige ornitholoog geworden, maar té gespecialiseerd voor de alledaagse vragen, die de liefhebber zich vaak stelt. Het is een boek geworden met gegevens, die zonder twijfel van belang zijn voor elke vogelliefhebber, ofschoon niet elke deze alle nodig heeft. In dit boek zijn enkele onderwerpen welke voor de vogelliefhebber van belang kunnen zijn, tot in vele details uitgewerkt. Zowel de vakman, als de liefhebber en de student vinden in dit boek iets van hun gading. Er wordt veel aandacht besteed aan de verschillende vegetatietypes van Engeland, loofbomen, naaldbomen en grassen, het weer (weer-kaartjes, wolkentypen, depressies, windschaal, te gebruiken tekens e.d.), de moeilijkheden, die zich voordoen bij het maken van een artikel, worden besproken (voorbereiding, wetensch. namen, tekstfiguren, kaartjes, tafels, foto's, referenties, correcties en de daarvoor te gebruiken tekens). Een en ander geeft de lezer een inzicht van de achtergrond van diverse kwesties en praktische hulp, voor de echte vogelkenner vele punten en onderwerpen waar men zo vaak een beetje van af moet weten, maar waar de bronnen vaak minder gemakkelijk toegankelijk zijn en niet zonder veel moeite alle gegevens gevonden kunnen worden. Een verklarende woordenlijst in het Engels, Duits, Nederlands en Frans vormt een groot deel van het boek.

W. B. Yapp schrijft Appendix I „Classification of the Habitats of British Birds”. Appendix II bevat 648 op alfabetische volgorde gerangschikte lijst van periodieken, welke in alle delen van de wereld verschijnen en waarin ornithologische artikelen te verwachten zijn. Een uitgebreide literatuurlijst en index sluiten het boek, waarvan het gemakkelijk is als wij het af en toe kunnen raadplegen. Jammer dat alleen het Vogeltekstation nog steeds op Texel (p. 90) staat aangetekend (waar het reeds jaren niet meer is gevestigd) en het adres te Haren (Gr.) inplaats van te Leiden (p. 108) wordt aangegeven!

J. T.

Michael Lister: The bird-watcher's reference book. Phoenix House, London 1956. 45 sh.

Swifts in a Tower

„De *gierzwaluw* is een voortreffelijk voorbeeld van aanpassingsvermogen. Een vermogen, dat hij natuurlijk met alle andere levensvormen gemeen heeft. Maar omdat de aanpassing bij de *gierzwaluw* zo ver gaat, zijn de resultaten des te opvallender. De *gierzwaluw* kan zich sneller door de lucht bewegen, dan enige andere vogel van dezelfde afmetingen, dank zij zijn smalle vleugels en de speciale vorm van botten en spieren. Deze smalle vleugels zijn er oorzaak van, dat de *gierzwaluw* een trage starter is, maar hij kiest de plaats voor zijn nest zodanig, dat hij in duikvlucht kan wegvliegen. De ruimte waarin het nest wordt gebouwd is vaak erg

nauw, maar de copulatie kan in de lucht geschieden. Het voedsel van de *gierzwaluw* verschilt van dat van alle andere Britse vogels en als bij slecht weer het „luchtplankton” schaars is, kan de *gierzwaluw* om een onweersbui heen vliegen of zelfs honderden mijlen afleggen om een breed regenfront uit de weg te gaan. Tijdens een koudeperiode klitten *gierzwaluwen* soms bij tientallen oopen, om zich aan elkaar te warmen, terwijl hun eieren en jongen langdurige afkoeling kunnen doorstaan. De nestjongen kunnen bovendien geruime tijd zonder voedsel blijven of met heel weinig voer toe, en zij bezuinigen op hun energieverbruik door vertraagde groei en door sterke daling van de lichaamstemperatuur gedurende de nacht. Aan het eind van de zomer, als de *gierzwaluwen* zich in ons klimaat niet meer zouden kunnen handhaven, leggen zij duizenden mijlen af, waarbij de jongen vóór de ouden vertrekken naar het zuidelijke deel van Afrika.”

Dit is, in zijn eigen woorden, een zeer summarische samenvatting van vele (maar lang niet alle) merkwaardigheden, die Dr. David Lack in zijn laatstverschenen boek “Swifts in a Tower” omtrent de levensgewoonten van de *gierzwaluw* vermeldt.

Een verrukkelijk boek, evenals zijn kostelijke “The Life of the Robin” (al enige tijd in de goedkope Pelican-serie verkrijgbaar) in een boeiende, vaak humoristische en steeds voor iedere ontwikkelde leek begrijpelijke stijl geschreven. Een boek, dat ons niet alleen inlicht omtrent de *gierzwaluw* en zijn verwanten, doch in belangrijke mate ons inzicht in het vogelleven in het algemeen helpt verdiepen.

Kortom, een vogelboek dat reeds bij zijn verschijning bij de klassieke werken moet worden ingedeeld en dat iedereen, die de Engelse taal maar enigszins machtig is (en het is beslist geen moeilijk Engels), hierbij zeer warm wordt aanbevolen.

David Lack: Swifts in a Tower. Methuen and Co Ltd., London, 21 sh.

De broedvogels van Wieringen

Voor de tweede maal verscheen in deze serie een ornithologisch streekoverzicht, ditmaal over Wieringen (nr. 12 van deze serie was „Avifauna van de Biesbosch” door Lebrecht en Verhey). Door zijn verblijf op het voormalige eiland sinds 1 januari 1946, was Van IJendoorn in staat met behulp van de heren Bais, De Vries en Vos en met gebruikmaking van de reeds bestaande bekende broedvogellijst van Op de Coul en de eiercollecte van Van der Speck Obreen, dit overzicht samen te stellen.

Totaal werden 75 soorten broedend op Wieringen vastgesteld, waarvan 48 soorten gedurende de periode toen het nog een eiland was, terwijl op het ogenblik 55 geregelde en 16 niet geregelde broedvogels voorkomen. De *gekraagde roodstaart*, *kemphaan*, *tapuit* en wellicht ook de *boomvalk* zijn na de eilandperiode niet meer als broedvogel vastgesteld. De *gekraagde roodstaart* kan door nestkasten misschien aangetrokken worden, de *kemphaan* verdween door de sterk ontwaterde „kogen” (dat zijn de lage polders), de *tapuit*, vroeger een kenmerkend bewoner van de schapenwallen, verdween vermoedelijk door het optreden van kleine roofdieren, het gemis

aan konijnenholen en gaten in de moderne dijken. Van sommige soorten wordt broeden aangenaam, hoewel geen nesten maar territoria werden vastgesteld.

Ook op Wieringen blijkt dat de eendenkooien een oase vormen, die voor vele vogelsoorten een veilige broedplaats bieden. Het toont hier duidelijk het belang dat de eendenkooien kunnen hebben voor vele soorten.

Bij vergiftigingscampagnes tegen de *houtduif* vielen nog wel eens *tortelduiven* als slachtoffer. Achtereenvolgens worden behandeld: enige geologische gegevens, topo-grafische bijzonderheden, enkele botanische-landschappelijke gegevens, lijst van 75 vastgestelde broedvogels, dubieuze broedvogels (13), schematisch overzicht van de broedvogels, dynamiek van de Wieringer broedvogelbevolking, vogelleven van Wieringen weerspiegeld in de taal (volksnamen), literatuur, Engelse samenvatting en een kaartje. Het kaartje had ik met meer uit de tekst genoemde benamingen willen zien. In elk geval de vaak genoemde eendenkooien aan de Hollenbalg (Slijkerman) en Stroerkoog (Mulder).

De Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels verleende een subsidie om de uitgave van deze Wetenschappelijke mededeling te bevorderen. Het is verheugend dat Vogelbescherming deze medewerking heeft willen verlenen.

J. T.

A. L. J. v. IJendoorn: De broedvogels van Wieringen. Wetensch. Mededelingen nr. 25 der K.N.N.V. Prijs f 2.75 (voor leden van K.N.N.V. en Vogelbescherming f 2.25).

Gids terreinen P.W.N.

Het Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noordholland (P.W.N.) heeft een geïllustreerde gids laten verschijnen van de provinciale duinterreinen in Noordholland, met beschrijvingen en foto's van het duinlandschap, de duinflora en -fauna, overzichtskaartjes en zakelijke inlichtingen van belang voor bezoekers, kampeeders en vooral diegenen, die zich voor deze terreinen wensen te interesseren.

De beschrijvingen door Kees' Hana handelen over duinvorming, over bijzonderheden van de duinflora en voorts over enkele algemeen in deze duinen voorkomende diersoorten.

De gids is verkrijgbaar bij het P.W.N.; franco toezending na overmaking van f 0.60 aan het P.W.N. — Dienst der Terreinen, van Oldenbarneveldweg 40, Bakkum Nhd. (postrekening 38519).

Broedvogels van Wieringen

Het op deze bladzijde besproken boekje „De broedvogels van Wieringen” door A. L. J. van IJendoorn, wordt franco toegezonden, na overschrijving van f 2.25 op postrekening 29213 van Vogelbescherming te Amsterdam.